

*КУЛЕБЯКІН Георгій
ТАМАЩУК Ян*

ДЕФЛЯЦІОНІЗМ ТА ТЕОРІЯ ВІДПОВІДНОСТІ У ПІДХОДІ Г. ФРЕГЕ

Готлоб Фреге, без сумніву, одна з найвизначніших постатей у філософії мови та логіки, чия спадщина вплинула на розвиток, теорії значення та логічного аналізу, семантики як науки та загалом усього проблемного поля, характерного для західної філософії. У контексті питання про істину його ідеї можна розуміти як підґрунтя для інтерпретацій ранніх версій дефляціонізму, так і теорії відповідності. Філософія Фреге часто асоціюється з ідеєю, що

істина в першу чергу виконує функції відповідності між висловлюванням і об'єктивною реальністю. У його працях, зокрема в «Основах арифметики», підкреслює, що істина не є властивістю об'єктів, а радше об'єктивною характеристикою висловлювань. Наприклад, твердження «Сніг білий» є істинним, якщо і тільки якщо сніг дійсно білий [1]. Це демонструє основну тезу теорії відповідності: висловлювання істинне, якщо воно узгоджується з фактами реального світу. Фреге хоча не дає розгорнутого пояснення, що саме він розуміє під «відповідністю», але його концепція, очевидно, пов'язана з об'єктивністю істини, адже для нього істина існує незалежно від людського сприйняття чи думок, таким чином вона постає у якості об'єктивної властивості висловлювань. Теорія відповідності стверджує, що істина полягає у відповідності між висловлюванням і фактичним станом речей у світі. Твердження є істинним, якщо воно точно описує реальність. Це одна з найдавніших концепцій у філософії, яка простежується ще від Аристотеля. Хоча Фреге не розвивав теорію відповідності в традиційному сенсі, але його логічна система, її онтологічні наслідки, і підхід до мови загалом, містять явні елементи, які можна інтерпретувати як близькі до кореспонденції. У цьому сенсі підхід Фреге сильно нагадує підхід Рассела, у рамках якого будується проєкт, котрий можна описати як «мова-світ». Як зазначає А. Є. Лебідь, «розширив можливості логічної формалізації розумових операцій і розумового змісту, чітко визначив механізми функціонування мови, що стимулювало застосування формально-логічних мов в аналізі структури людського знання і описуванні можливих онтологій» [2].

У той же час Фреге демонструє підхід, який інтерпретують як передумову дефляціоністських теорій істини. Фреге, обговорюючи істину, висловлював сумніви у тому, чи можна взагалі вважати її звичайною властивістю, яка властива об'єктам чи думкам: якщо істина є властивістю, виникає питання, як вона відрізняється від інших властивостей, таких як «бути червоним» або «бути важким». Для Фреге це уявлення видається проблематичним, оскільки істина не додає нового змісту до думки чи висловлювання, а просто фіксує їхнє значення. Ці сумніви і висловлює Фреге, коли пише «Слід також звернути увагу на те, що пропозиція "Я відчуваю запах фіалок" має той самий зміст, що і пропозиція "Істинно, що я відчуваю запах фіалок". Таким чином, здається, що приписування думці властивості істинності нічого не додає до самої думки» [3, С. 38]. Далі Фреге каже, що, можливо, істинність в широкому сенсі взагалі не є тим, що можна визначити як властивість, і тим самим він формує не тільки основу аргументації дефляціонізму, але і вельми важливе питання, як в рамках формальної логіки, так і філософії загалом, і це питання – Чи можна розуміти істину як предикат або ж як значення.

Якщо при дефляційних підходах поняття істини зводиться до мінімального значення, стверджуючи, що істина – це лише спосіб підтвердити висловлювання без зайвого теоретизування, Фреге підкреслює, що істина є основоположним поняттям, яке не потребує подальшого визначення. Цей аспект резонує з сучасними дефляціоністськими теоріями, зокрема з тезою Пола Горовіца, який розглядає істину виключно як семантичний інструмент, а не об'єкт глибинного метафізичного аналізу.

Отже, Фреге репрезентуючи цілком «реалістську» онтологію, розглядає істину як відповідність між висловлюванням і об'єктивною реальністю, підкреслюючи, що істина є об'єктивною характеристикою висловлювань, незалежною від людського сприйняття чи думок. У Фреге істина не є властивістю об'єктів або думок, а радше логічним статусом висловлювань, що в процесі нашого пізнання узгоджуються з реальними фактами. Він ставить під сумнів розуміння істини як звичайної властивості, стверджуючи, що приписування властивості істини не додає нового змісту до думки або пропозиції. Істина відтак постає як фундаментальне, базове поняття, яке не потребує додаткового визначення і виступає як значення висловлювань, а не як предикат.

Література

1. Frege G. (1903). Grundgesetze der Arithmetik. V. I. Jena, 1893. V. II. 45.

2. Лебідь А. Є. (2015). Теорія істини як відповідності в логіко-семантичних системах Г. Фреге та Б. Рассела. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series «Theory of Culture and Philosophy of Science»*. 1057. 13.
3. Frege G. (1966). *Der Gedanke: eine logische Untersuchung*. Logische Untersuchungen. Vandenhoeck & Ruprecht in Gottingen. 30-53.

**Ministry of Education
and Science of Ukraine**

**National University of Life
and Environmental Sciences of
Ukraine**

**Faculty of Humanities
and Pedagogy**

**Дипломатична
академія
України**

**NATIONAL UNIVERSITY OF LIFE
AND ENVIRONMENTAL SCIENCES OF UKRAINE
Faculty of Humanities and Pedagogy
Department of Philosophy and International Communication**

**INTERNATIONAL AND INTERCULTURAL COMMUNICATION
IN SHAPING UKRAINE'S IMAGE:
DEVELOPMENT STRATEGIES**

**MATERIALS
OF THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE**

May 01, 2025

Kyiv

Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку: зб. матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. Київ, 01 травня, 2025 р. Київ: Міленіум, 2025. 178с.

Збірник укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Міжнародна і міжкультурна комунікація у формуванні іміджу України: стратегії розвитку», що її провела кафедра філософії та міжнародної комунікації гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів.

The collection is compiled on materials of the International scientific and practice conference «International and intercultural communication in shaping Ukraine's image: development strategies» a held by the Department of Philosophy and International Communication of the Faculty of Humanities and Pedagogy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. All the materials are synchronized with the guidelines of the conference.

Forscientists, lecturers, postgraduates, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук В.Д., д-р філ. наук, проф. (голова); Балалаєва О. Ю., канд. пед. наук, доц., Вакулик І.І., канд. філ. наук, доц.; Культенко В.П., канд. філос. наук, доц., Лаута О.Д., канд. філос. наук, доц., Савицька І.М., канд. філос. наук, доц., Христюк С.Б., канд. іст. наук, доц.

Схвалено до друку на засіданні вченої ради
гуманітарно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 17.04.2025

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, покликання на них і засвідчують відсутність плагіату.

Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2025
© Автори, 2025